

Sygn. akt IV CZ 14/09

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Zbigniew Strus (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Urzędu Skarbowego w B.

przy uczestnictwie M.M.

o wpis hipoteki przymusowej w księdze wieczystej Kw [...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 26 lutego 2009 r.,

zażalenia uczestnika postępowania M.M.

na postanowienie Sądu Okręgowego w S.

z dnia 10 lipca 2008 r., sygn. akt [...],

odrzuca zażalenie

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w S. zaskarżonym postanowieniem z dnia 10 lipca 2008 r. sygn. akt [...] odrzucił zażalenie M.M. na zarządzenie Przewodniczącego Sądu Rejonowego w B. w przedmiocie sprostowania zawiadomienia o dokonanym w dniu 19 grudnia 2007 r. wpisie hipoteki przymusowej w księdze wieczystej Kw [...]. W zawiadomieniu o wpisie hipoteki doręczonym M.M. błędnie stwierdzono, że w dziale drugim tej księgi wieczystej jako właściciel lokalu użytkowego wpisana jest W.M., gdy w rzeczywistości wpisany był M.M.. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu swego postanowienia stwierdził, że zawiadomienie o wpisie nie jest orzeczeniem sądu i nie stosuje się przepisów o sprostowaniu orzeczeń, jednak „skutkiem nieprawidłowego odzwierciedlenia treści wpisu w zawiadomieniu jest konieczność jego doręczenia w formie zawierającej już prawidłowy wpis, a termin do wniesienia apelacji biegnie dla zainteresowanego od chwili doręczenia pełnego, prawidłowego zawiadomienia, odzwierciedlającego dokonany wpis”. Konkludując, Sąd Okręgowy – sprzecznie z treścią postanowienia - uznał, że zażalenie M.M., jako niezasadne, podlegało oddaleniu na podstawie art. 397 k.p.c., w zw. z art. 373 k.p.c. i art. 626¹ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

M.M. zaskarżył to postanowienie zażaleniem do Sądu Najwyższego. Żalący się formułując środek odwoławczy na wzór skargi kasacyjnej zarzucił naruszenie wymienionych przepisów przez błędne odrzucenie zażalenia. Ponadto podniósł zarzut wydania zarządzenia w przedmiocie sprostowania zamiast postanowienia, do czego, jak twierdził, istniała w ustawie podstawa (art. 350 § 1, art. 394 § 1 pkt 8 k.p.c.) domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia na rzecz żalącego się kosztów postępowania. Wywodził, że zarządzenie o sprostowaniu zawiadomienia zmieniało w istotny sposób (merytorycznie) orzeczenie w postaci wpisu. Niedopuszczalność sprostowania fragmentu zawiadomienia uznawał za zmianę merytorycznej treści orzeczenia i wskazywał, że w wyniku sporządzenia nieprawidłowego zawiadomienia o wpisie M.M. został pobawiony możliwości

obrony swych praw, gdyż nie wniósł apelacji od wpisu hipoteki przymusowej kaucyjnej. Sąd Okręgowy przedstawił to zażalenie Sądowi Najwyższemu, który zważył co następuje:

Dopuszczalność zażalenia do Sądu najwyższego uregulowana została odrębnie w art. 394 § 1 i 2 k.p.c. Ponieważ przedmiotem wątpliwości nie jest dopuszczalność skargi kasacyjnej albo skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, przepisem usprawiedliwiającym wniesienie zażalenia do Sądu Najwyższego mógł być tylko art. 394¹ § 2 k.p.c., w którym dopuszczono je wyłącznie na postanowienia sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, wydane w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna ale z tego zakresu wyłączono ponadto postanowienia, o których mowa w art. 398¹, tj. zaskarżane skargą kasacyjną, a także postanowienia wydane w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. Zaskarżone do Sądu postanowienie odpowiada przesłankom wyłączającym obydwu stopni.

Po pierwsze, nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, a po drugie zostało wydane w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. Jeśli chodzi o postanowienia kończące postępowanie w sprawie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że w postępowaniu nieprocesowym są nimi postanowienia zamykające drogę do wydania orzeczenia sądu danej instancji, rozstrzygającego istotę sprawy postanowieniem, a ponadto postanowienia, które kończą sprawę jako pewną całość poddaną pod osąd, a więc dotyczące całości sprawy, będące ostatnimi orzeczeniami wydanymi w postępowaniu (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1998 r. III CZP 44/98, OSNC 1999/5/87). W uzasadnieniu tej uchwały zwrócono uwagę, iż wszystkie pozostałe postanowienia są postanowieniami nie kończącymi postępowania w sprawie; kończą one bowiem jedynie pewien fragment sprawy, ale nie sprawę, przy czym do ich wydania przez sąd drugiej instancji może dojść również w postępowaniu zażaleniowym. Jako przykład postanowień niekończących postępowania wydanych w takim postępowaniu wskazano postanowienia wymienione w części enumeratywnej art. 394 § 1 k.p.c., w tym również postanowienie w przedmiocie sprostowania orzeczenia. Inny wypadek

kwalifikowania postanowienia jako niekończącego postępowania zawiera uchwała z dnia 6 października 2000 r. III CZP 31/00, OSNC 2001/2/22, w której uznano, że postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na postanowienie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do zgłoszenia żądania sporządzenia uzasadnienia orzeczenia, nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie także wówczas, gdy wniosek ten został złożony po upływie terminu do wniesienia apelacji.

W glosie do tej uchwały wskazano jako kryterium podziału funkcję zamykającą drogę do wydania orzeczenia merytorycznego, rozstrzygającego o istocie sprawy.

W rozpoznawanej sprawie zarządzenie o sprostowaniu oczywistej omyłki w zawiadomieniu, a w dalszym postępowaniu odrzucenie zażalenia na to zarządzenie nie zamykało drogi do rozstrzygnięcia co do istoty, którym był wpis hipoteki.

Kryterium dopuszczalności zażalenia do Sądu Najwyższego stanowi również rodzaj środka odwoławczego rozpoznawanego przez sąd drugiej instancji. Przyjęty w procesie cywilnym model postępowania dwuinstancyjnego zawiera wyjątki dopuszczające np. ponowne rozpoznawanie sprawy przez Sąd Najwyższy wskutek skargi kasacyjnej. Nadzwyczajny charakter tego środka, ograniczający kognicje Sądu kasacyjnego do rozpoznania skargi, w zasadzie w granicach jej podstaw sprzeciwia się wykładni, która pozwalałaby odejść od modelu dwuinstancyjnego w wypadku zażaleń, przez dopuszczenie zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji wydane po rozpoznaniu zażalenia.

Ograniczenie to uniemożliwia ponowną merytoryczną ocenę zarządzenia przewodniczącego Sądu Rejonowego w B. z 6 marca 2008 r., prostującego zawiadomienie o wpisie dokonany w dniu 19 grudnia 2007 r. w dziale IV księgi wieczystej nr [...] pod nrem bieżącym [...] / hipoteki przymusowej kaucyjnej do kwoty 70 000 zł, przez pominięcie W.M. w części przedstawiającej wpis oraz osoby uczestników i pozostawienie jako uczestników jedynie wnioskodawcę i M.M.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy zażalenie uczestnika odrzucił na podstawie art. 373 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 2 i 3 k.p.c.

